

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia 2024-2027

Lääne-Nigula Vallavalitsus
2023

SISUKORD

1. Makromajanduse prognoos	3
2. Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia	4
2.1 Põhitegevuse prognoos.....	5
2.2 Informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksu muudatustest;.....	8
2.3 Investeerimis- ja finantseerimistegevus	8
2.4 Arvestusüksus ja finantsdistsipliin	11
Lisa 1 Investeeringute kava 2023-2027, põhivara soetused objektide lõikes	13
Lisa 2 Lääne-Nigula eelarvestrateegia 2024-2027 koondprojektsioon.....	15

1. Makromajanduse prognoos

Eelarvestrateegia makromajanduse prognoos tugineb Rahandusministeeriumi 2023. aasta suvisele majandusprognoosile.¹

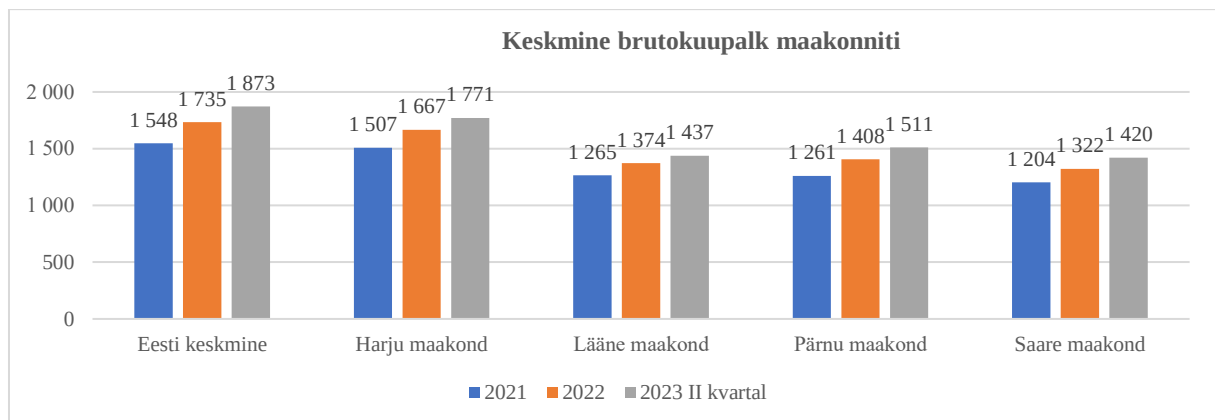
Tabel 1. Suveprognoosi põhinäitajad

	2022 tegelik	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Reaalse SKP aastakasv %	-0,5	-2,0	2,7	3,0	2,5	2,2
Tööpuudus %	5,6	6,1	6,7	6,4	6,2	6,1
Inflatsioon %	19,4	9,6	4,6	2,5	1,7	1,9
Palgakasv %	11,6	11,2	6,6	5,3	4,9	4,5

Rahandusministeeriumi suvise prognoosi kohaselt on majandusolud on pärast sõja puhkemist Eestis ja lähiriikides olnud keerulised. EL riikide majanduskasvu on pärssinud energia kiire hinnatõus ning sõjast tingitud kaubanduspiirangud. Eestit kui piiriäärset majandust on idakaubanduse järsk langus mõjutanud keskmisest rohkem. Eesti kui suure ekspordi osakaaluga majanduse jaoks teeb olukorra keeruliseks EL keskmisest selgelt kehvem olukord meie lähinaabrite juures. 2022. aastal oli Eesti majandus statistika järgi ainukesena ELis languses ja langus on jätkunud ka sellel aastal. Kevadist prognoosi tehes oli majanduskonjunktuur enamikus EL riikides pöördunud kergele tõusule, andes lootust majanduskasvu peatsest taastumist. Sellest ajast alates aga on majanduskliima enamikus EL riikides, nagu ka Eestis, hakanud taas jähnenema. **Nõrk välisnõudlus ja tootmissisendite kiirelt kasvanud hinnad hoiavad Eesti majanduse languses ka 2023. aastal. 2023. aastal on oodata 2% majanduslangust, kuid järgneval paaril aastal juba pea 3% tõusu.**

Hinnatõus aeglustub 2023. aasta veidi, jõudes aasta lõpuks alla 6% aastases võrdluses. 2023. aasta kokkuvõttes jääb inflatsioon 10% alla ja järgmisel aastal 5% piiresse, aeglustudes edaspidi veelgi.

Hõivatute arv jätkab aastases arvestuses kasvu vaatamata keerulistele aegadele. 2023. aasta teises pooles töökohtade arv siiski väheneb, kuna nõudlus mõnedel eksporditurgudel on väga nõrk. Tööpuudus tõuseb siiski paari aasta jooksul mõõdukalt – töötuse ja hõive samaaegne kasv on võimalik sõjapõgenike lisandumise kaudu meie tööturule.

¹ <https://fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/fiskaalpoliitika-ja-majandus/rahandusministeeriumi-majandusprognoos>

Intressikulud kasvavad prognoosiperioodil kiiresti seoses Euribori kasvuga. Varasema kevadprognoosiga võrreldes on väljavaated lähemaks aastaks muutunud pessimistlikumaks.

KOV eelarvepositsioonile avaldas 2022/2023 aastal olulist mõju inflatsioon (hindade kasv) ja kasvanud personalikulud (tulenevalt õpetajate järsust palgatõusust ja alampalga kasvust). Mõningast leevendust hinnatõusule on 2023. aastal avaldanud energiahindade odavnemine. Inflatsiooni edasist aeglustumist soosib Rahandusministeeriumi hinnangul tugevnev võrdlusbaas ning energia ja osade kaupade mõningane odavnemine. KOV vaatest tuleb siiski tõdeda, et inflatsioon jääb riskikohaks ka 2024. aastal.

KOKKUVÕTE

Globaalne ja Eesti majandusolukord tingivad selle, et eelarvestrateegia tulude ja kulude prognoosimisel tuleb lähtuda konservatiivsuse põhimõttest. Täna ei ole võimalik lõplikult hinnata, mis suuna majandustrendid võtavad. Seetõttu on esmatähtis tagada valla majandusolukorra stabiilsus ning nii personali- kui majandamiskulude kasvu osas otsida esimeses järjekorras sisemisi ressursse ja ümberkorraldamisvõimalusi (targemate tegutsemismustrite kasutusele võtmine jms) Arvestades keskmise palga kasvu ja inflatsiooni on siiski selge, et vastavate tegevuskulude kasv survestab järgmistel aastatel jõuliselt vallaelarvet ning avaldab mõju ka põhitegevuse tulemile.

Teine oluline märksõna on põhitegevuse tulem. Valla laenuvõime tagamiseks tuleb lähtuda põhimõttest, et põhitegevuse tulem katab laenude teenindamise kulud (tagasimaksed + intressid)

2024. KOV tulubaasi reform mõjutab Lääne-Nigula valda peaaesjalikult tasandusfondi mahu mõningas suurenemises.

2. Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia on sisult omavalitsuse 2024-2027. aasta eesmärkidega finantsprognoos, mis esitab tegevustulud, tegevuskulud, investeeringud ja finantseerimistegevuse ning nendest lähtuvad rahavood. Eelarvestrateegia annab ülevaate Lääne-Nigula valla arvestusüksuse finantsseisust prognoosib tuleviku rahavoogude kujunemist, sätestab finantsdistsipliini tagamise meetmed ja arvestab läbi võimalikud riskistsenaariumid ehk võimaldab teha otsuseid arengu kavandamisel.

Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia on kooskõlas Lääne-Nigula valla arengukava 2022-2030 eesmärkide ja tegevustega.²

Eelarvestrateegia esitab andmed kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduses (KOFS) nõutud koosseisus ja kujul. Eelarvestrateegia koostamisel, menetlemisel ja avalikustamisel tuleb lähtuda kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest §-st 37² ja Lääne-Nigula valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamise, menetlemise ja muutmise korrast. Eelarvestrateegia peab sisaldama minimaalselt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 20 lõikes 3 toodud informatsiooni. Eelarvestrateegia vaadatakse üle iga-aastaselt ja kehtestatakse volikogu poolt.

---

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/402112022002?leiaKehtiv>

2.1 Põhitegevuse prognoos

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid:

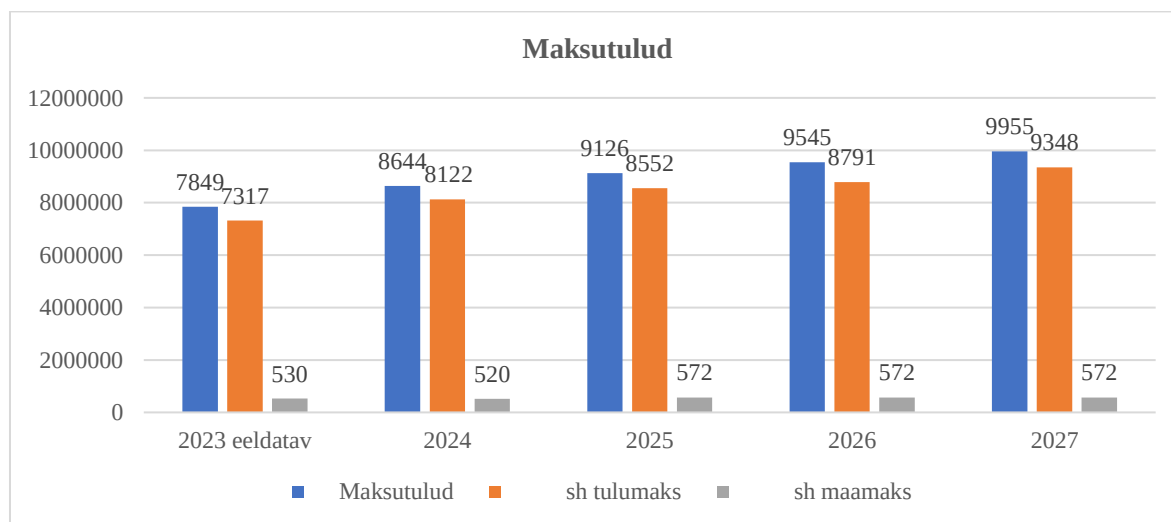
- 1) maksutulud;
- 2) tulud kaupade ja teenuste müügist;
- 3) saadavad toetused;
- 4) muud tegevustulud.

Kõige olulisem tuluallikas on üksikisiku tulumaksu laekumine, mis moodustab 50% põhitegevuse tuludest. Perioodil 2023-2027. aastal püsib maksumaksjate arv üldiselt stabiilne ja inimeste sissetulekute kasv on prognoositud Eesti keskmist arvestades.

Strateegia vaates iseloomustab tulude planeerimist konservatiivsus.

Tabel 2. Põhitegevuse tulud (2023-2027)

Lääne-Nigula vald	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	15 875 495	16 615 227	17 116 426	17 441 855	17 836 866
Maksutulud	7 849 401	8 644 049	9 126 534	9 545 623	9 922 444
sh tulumaks	7 317 401	8 122 349	8 552 834	8 971 923	9 348 744
sh maamaks	530 000	520 000	572 000	572 000	572 000
sh muud maksutulud	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 747 375	1 782 323	1 801 037	1 819 047	1 837 238
Saadavad toetused tegevuskuludeks	6 137 519	6 008 855	6 008 855	5 897 185	5 897 185
Muud tegevustulud	141 500	180 000	180 000	180 000	180 000

Põhitegevuse tulude prognoosi eeldused:

- tulumaksu laekumise kasv on võrdne rahandusministeeriumi prognoositava palgaskasvuga, arvestatakse 2024. aastal suureneb tulumaksu laekumine seondult pikaajalise hoolduse reformiga. 2024. aasta tulubaasi reform tulumaksu laekumist ei mõjuta.
- maamaksu laekumine 2024. aastal jääb 2023. aasta tegeliku laekumise tasemele, 2025. aastal kavandatakse laekumise kasv 10%. Strateegia koostamise hetkel on täpsed muudatused

maamaksu edasiste aastate arvestuse osas veel lahtised ja prognoosi täpsustakse kui vastavad õigusaktid on Riigikogus heaks kiidetud;

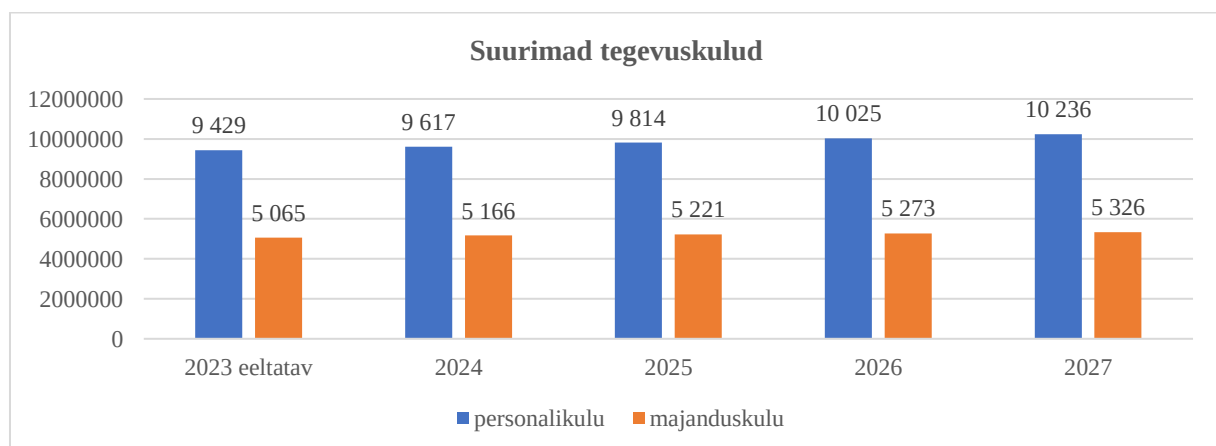
- tulud kaupade ja teenuste müügist- siin on arvestatud lasteaia kohtasude kasvu 2023. aastal (rakendub täisaastana 2024. aastal) ning Lääne-Nigula munitsipaalhooldekodude tulude laekumisega 2024. aastal ja edasi. Kaupade ja teenuste tulu laekumist mõjutab inflatsioon ja erinevate tasude tõus.
- toetusfondi osas on arvestatud erinevate toetusfondi mahtu vähendavate muudatustega- 2024. aastal kaob energiahüvitise meede, teatud tulud liiguvad tulubaasi (pikaajalise hoolduse reformi kulud, matusetoetus, asendushooldus jm). Õpetajate palgatõusuga ei ole strateegias arvestatud ja need numbrid lisatakse, kui selle kohta on uut infot.
- tasandusfondi maht lähiaastatel kasvab arvestades KOV tulubaasi reformi, pikaajalise hoolduse reformi ning teatud tulude toomist toetusfondist tulubaasi. Numbrite täpsustumisel prognoosi uuendatakse. Tuleb arvestada, et 2026. aastal lõpeb haldusreformiga kaasnenud tasandusfondi kompensatsioonimehhanism, mis tingib tasandusfondi mahu vähenemise (2023. aastal on see summa 111 670 eurot)
- laekumised kaevandamisõiguse tasust ja vee erikasutusest ning muud saadavad toetused tegevuskuludeks ei muutu;

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi kulusid:

- 1) antavad toetused;
- 2) muud tegevuskulud.

Tabel 3. Põhitegevuse kulud (2023-2027)

Lääne-Nigula vald	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	15 383 685	15 886 909	16 149 269	16 423 032	16 696 947
Antavad toetused tegevuskuludeks	828 305	1 042 305	1 053 249	1 063 782	1 074 420
Muud tegevuskulud	14 555 380	14 844 604	15 096 019	15 359 250	15 622 527
sh personalikulud	9 429 092	9 617 674	9 814 837	10 025 856	10 236 399
sh majandamiskulud	5 065 618	5 166 930	5 221 183	5 273 395	5 326 129
sh muud kulud	60 670	60 000	60 000	60 000	60 000

Põhitegevuse kulud on prognoositud järgmistel eeldustel:

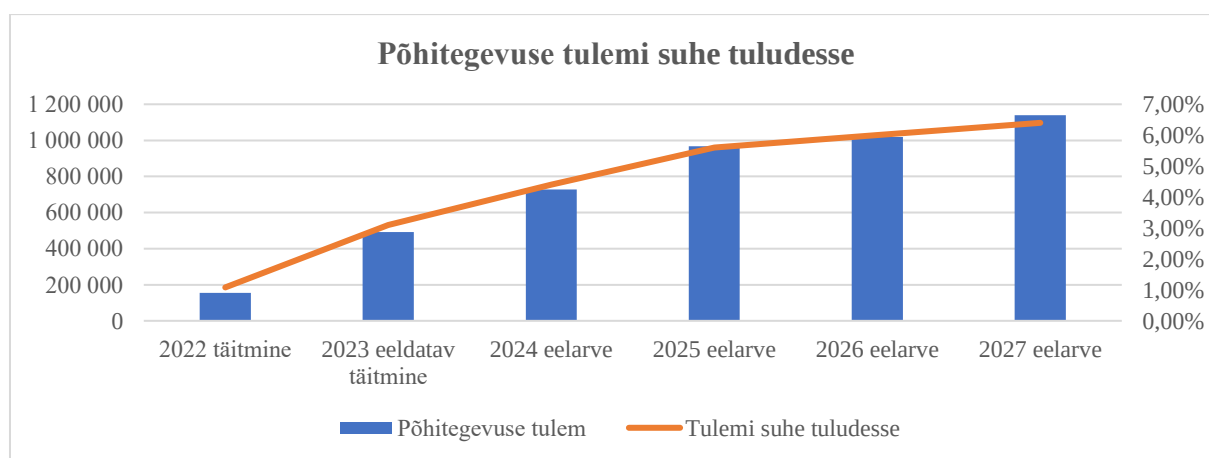
- Personalikulud ja majandamiskulude kasv arvestatakse väiksem kui keskmine palgakasv ja inflatsioon lähtudes põhimõttest, et tuleb leida võimalusi, kuidas senist tegevust otstarbekalt korraldada nt leida palgatõusu võimalusi töö ümberkorraldamisega ning majandamiskulude kokkuhoidu nt energiasäästu, kinnisvarakasutuse ülevaatamise jms meetmetega.
- Personalipoliitikas tuleb lähtuda põhimõttest et alampalgaliisi ja alampalgale lähenvate töötasudega teenistujate arv oleks võimalikult väike.
- Personalikulude planeerimisel on arvestatud uue asutuse „Lääne-Nigula lasteaiad“ moodustamist ja 01.09.2023 uue rühma moodustamist Linnamäe tegevuskohas, samuti 2023. aastal uuendatud „Lääne-Nigula valla hallatavate asutuste töötajate tasustamise aluseid”³
- Strateegiasse on planeeritud kulud pikaajalise hoolduse reformi läbiviimiseks.
- Strateegias on kavandatud käibemaksu tõusuga alates 2024. aastast.

Tabelis 3 toodud põhitegevuse kulude majandamiskulude alajaotuse mahus nähakse igal aastal valla eelarves muuhulgas ette kulud valla põhitegevuse tagamiseks (elekter, side, vesi- ja kanalisatsioon, IT, koristus, prügivedu, valveteenus, töö- ja õppevahendid, toiduained, valla teede ja avalike alade hooldus, audiitorteenused ja muud sellised teenused või asjad, mille tellimine on vajalik, et tagada valla seadusest tulenevate kohustuslike ülesannete täitmine). Eelpoolnimetatud kululiikide lõikes on vallavalitsusel lähtuvalt Lääne-Nigula vallavara valitsemise korrast⁴ ja hankekorrast⁵ õigus sõlmida lepinguid ilma täiendava volikogupoolse nõusolekuta ning loetakse täidetuks KOFS nõue kajastada eelarvestrateegias tulevaste aastate väljaminekud eelnimetatud majandamiskulude lõikes.

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne.

Tabel 4. Põhitegevuse tulem (2023-2027)

Lääne-Nigula vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 309 974	15 875 495	16 615 227	17 116 426	17 441 855	17 836 866
Põhitegevuse kulud kokku	14 154 956	15 383 685	15 886 909	16 149 269	16 423 032	16 696 947
Põhitegevuse tulem	155 018	491 810	728 318	967 157	1 018 823	1 139 920
Tulemi suhe tuludesse	1,08%	3,1%	4,4%	5,6%	6%	6,4%

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/431012019013?leiaKehtiv>

⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/411042018022>

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/423032018031>

Strateegia eesmärgiks on põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine võimalikult suurel määral, sest see on eelduseks valla investeerimisvõimekuse (laenuvõime) säilimisele ja kasvule. Minimaalselt peab põhitegevuse tulem ära katma laenude aastase tagasimakse koos intressikuluga. Kui seda eesmärki ei suudeta saavutada, tuleb rakendada meetmeid kulude kokkuhoiuks või tulude suurendamiseks.

2.2 Informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksu muudatustest;

Maamaksu prognoosimisel on aluseks Rahandusministeeriumi andmed ning lähtutakse eeldusest, et 2025. aasta on võimalik maamaksu tõus kuni 10%. Kuna hetkel on maamaksureformi võimalikud muudatused veel lahtised, siis oodatakse vastavate seadusemuudatuste vastuvõtmist ja strateegiat korrigeeritakse 2024. aasta ülevaatamise käigus.

Teiste kohalike maksude muutmist või sisse viimist hetkel ei planeerita.

2.3 Investeerimis- ja finantseerimistegevus

Investeerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente:

- 1) põhivara soetus;
- 2) põhivara müük;
- 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine;
- 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine;
- 5) osaluste soetus;
- 6) osaluste müük;
- 7) muude aktsiate ja osade soetus;
- 8) muude aktsiate ja osade müük;
- 9) antavad laenud;
- 10) tagasilaekuvad laenud;
- 11) finantstulud ja finantskulud

Investeeringute tegemisel lähtutakse järgmisest põhimõtetest:

- Prioriteetsed on valla põhiteenuste arendamisele (haridus, sotsiaalhoolekanne jt) ja ülemaakonnaliste prioriteetide täitmisele suunatud investeeringud, lähtudes mõjust teenuste pakkumisele ja kliimaeesmärkide saavutamisele.
- Investeeringute tegemisel tuleb arvestada saadavate toetussummadega ja ehitushindadega. Kui toetusi soovitud mahus ei saada või ehituse pakkumishind on liiga kõrge, tuleb investeeringu mahtu vähendada (arvestades, et valmib terviklikult kasutatav objekt) või investeering edasi lükata.
- Ei ole teada, mis meetmed võivad erakorraliselt või tulevikus avaneda. Kui eraldatakse meetmest lisaraha, siis eraldatakse see projektidele: a) kus on kehtiv rahastusotsus, b) mis on ettenähtud järgnevatel aastatel, aga mille iseloom võimaldab projekti tõstmise varasemaks ja mis on seotud põhiteenuste tagamisega; c) eelistatud on kliimaeesmärkide täitmisesse suunatud projektid, erinevate nõuete täitmiseks suunatud projektid, samuti projektid, mis on suunatud avariolukorra vältimiseks.

Investeeringute osas lähtutakse 2024. ja 2025. aastal põhimõttest, kus investeeritakse ainult esmapäraste vajaduste katteks (avariolukordade likvideerimine, olemasolevate hoonete hädavajalikud remondid, mustkatttega teede ülepindamine, võetud kohustuste täitmine projektides /PEEK, muinsuskaitse, MATA/) ning edasiste aastate projektide ettevalmistamiseks.

Suuremate investeeringute võime taastub 2027. aasta, juhul, kui suudame eelarvestrateegia piires majandada ja lähtume varasematest kokkulepetest investeeringute osas, mis on eelneva eelarvestrateegiaga paika pandud.

Vallavara müügist on tulusid ette nähtud minimaalselt. Võimalikku vallavara müüki käsitletakse erakorralise tuluna ning võetakse kasutusse tekkimise järgselt läbi eelarve.

Laenuintresside osas arvestatakse kasvu vastavalt inflatsioonikoefitsiendile. 2024. aastal intressid ligikaudu 350 000 eurot. Alates 2025. aastast on arvestatud intresside järk-järgulise langusega.

Nähakse ette hoiuseintresside laekumist 2024-2027 aastal. (summa väheneb intressimäärade langedes)

Tabel 5. Investeeringustegevus (2023-2027)

Lääne-Nigula vald	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-931 712	-880 000	- 705 000	-640 000	-945 000
Põhivara müük (+)	50 000	20 000	20 000	20 000	20 000
• Põhivara soetus (-)	-486 204	-420 000	-390 000	-365 000	-720 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	49 800	0	0	0	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-150 000	-150 000	-50 000	-50 000	-50 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-72 500	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	15 000	20 000	15 000	5 000	5 000
Finantskulud (-)	-337 808	-350 000	-300 000	-250 000	-200 000

- Põhivara soetus - vaata Lisa 1

Finantseerimistehingud on eelarve põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmised jms). Finantseerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente:

- 1) laenude võtmine;
- 2) võetud laenude tagasimaksmine.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakoormus ehk võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevaid vahendeid) kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud kohustused.

2023. aasta alguse seisuga oli vallal laenu kogumahus 8,35 miljonit eurot.

Tabel 6. Finantseerimistegevus (2023- 2027)

Lääne-Nigula vald	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Finantseerimistegevus	41 390	-174 779	-102 831	-115 241	-180 684
Kohustuste võtmine (+)	560 000	400 000	400 000	400 000	400 000
Kohustuste tasumine (-)	-518 610	-574 779	-502 831	-515 241	-580 684
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	101 488	-326 462	159 327	263 582	14 236
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	447 580	121 118	280 445	544 027	558 263
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	7 961 886	7 787 107	7 684 276	7 569 035	7 388 351

Netovõlakoormust mõjutab COVID-19 toetusmeede, kus riik tõstis netovõlakoormuse ülemmäära 10 kordse põhitegevuse tulemini alates aastast 2025 väheneb see 4 aasta jooksul kuni 60%. Antud näitaja aeglustab oluliselt Lääne-Nigula valla investeerimise võimet aastani 2027.

Tabel 7. Netovõlakoormuse lubatud ja tegelik määr

Lääne-Nigula vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Netovõlakoormus (eurodes)	7 574 404	7 529 306	7 680 988	7 418 831	7 040 008	6 845 088
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	11 447 979	12 700 396	13 292 182	12 837 319	12 209 299	11 593 963
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 873 575	5 186 090	5 626 193	5 433 488	5 184 291	4 763 875
Netovõlakoormus (%)	80%	80%	80%	75%	70%	65%

Lääne-Nigula eelarvestrateegia 2024-2027 aasta on esitatud Lisas 2

2.4 Arvestusüksus ja finantsdistsipliin

Lääne-Nigula vald omab osalust 8 ühingus, all olev tabel annab sellest ülevaate.

Tabel 8 Konsolideerimisgrupp

Jrk.nr	Üksuse nimetus	Valla osaluse määr, %
1.	AS Lääne-Nigula Varahaldus	100%
2.	SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus	100%
3.	OÜ Maali Üürimaja	50,9996079%
4.	OÜ Lääne-Nigula Hooldekodud	100%
5.	OÜ Oru Kultuurisaal	100%
6.	AS Haapsalu Veevärk	30,9378%
7.	AS Matsalu Veevärk	4,85666%

Eelarvestrateegias tuleb KOFS § 20 lg 3 kohaselt anda ülevaade sõltuvate üksuste arvnäitajatest, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakooormuse määra arvutamiseks.

KOFS §2, p. 9 kohaselt on sõltuv üksus – raamatupidamise seaduses mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalikult õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt isikutelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust või renditulu kohaliku omavalitsuse üksuselt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest. 31.12.2022. a. seisuga olid sõltuvateks üksusteks SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus (SA PLTSH), OÜ Oru Kultuurisaal ja OÜ Lääne-Nigula Hooldekodud.

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja netovõlakooormuse arvutamiseks tuleb samuti rakendada KOFS-i vastavat meetodikat.

Tabel 9. Lääne-Nigula valla koondeelarvestrateegia koos sõltuvate üksustega 2024-2027

Lääne-Nigula valla koondeelarvestrateegia koos sõltuvate üksustega 2024-2027	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 530 304	16 030 379	16 786 787	17 327 926	17 688 155	18 090 666
Põhitegevuse kulud kokku	14 325 468	15 467 752	15 973 629	16 246 269	16 535 432	16 817 047
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	-23 448	-79 020	-88 800	-123 000	-154 800	-154 800
Põhitegevustulem	204 836	562 627	813 158	1 081 657	1 152 723	1 273 620
Investeeringustegevus kokku	-2 486 933	-965 246	-914 100	-903 000	-700 600	-990 600
Eelarve tulem	-2 282 097	-402 619	-100 942	178 657	452 123	283 020
Finantseerimistegevus	2 260 922	-38 830	-227 989	15 959	-194 451	-259 894
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-274 830	58 551	-328 932	194 617	257 672	23 126
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-253 655	500 000	0	0	0	0

Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	419 899	478 450	149 518	344 135	601 807	624 933
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	8 518 293	8 516 463	8 298 474	8 327 433	8 132 982	7 873 088
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	8 098 394	8 038 013	8 148 955	7 983 298	7 531 175	7 248 155
Netovõlakoormus (%)	55,7%	50,1%	48,5%	46,1%	42,6%	40,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	11 624 243	12 824 303	13 429 430	12 995 944	12 381 709	11 758 933
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 525 849	4 786 290	5 280 474	5 012 646	4 850 534	4 510 778

Riskianalüüsis on hinnatud olukorda, kus kavandatud eelarvetulude maht osutub väiksemaks või kohustuste intressikulud suuremaks võrreldes strateegia eeldustega.

Tabel 10. Riskianalüüsi stsenaariumid

Stsenaarium	Muutus	Kokkuhoiu vajadus omaavalitsus			
		2024	2025	2026	2027
Tulumaksu aastane kasv on väiksem	2%	146 348	313 624	493 776	684 078
Kulud kasvavad aastast	4%	289 894	617 160	961 929	1 324 658
Intressimäär suureneb 1,124% võrra		115 142	159 947	147 781	135 741

Lääne-Nigula valla eelarve tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele – **eelarvetulude võimalikule vähenemisele on tarvilik reageerida põhitegevuse kulude kokkuhoiu ja planeeritud investeeringutest loobumisega**. Suure laenukoormuse tõttu omab mõju ka intressimäärade tõus.

Lisa 1 Investeeringute kava 2023-2027, põhivara soetused objektide lõikes

Investeeringuobjektid	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	30 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>Autode väljaost</i>		30 000			
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
03 Avalik kord ja julgeolek	28 320	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	16 320				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	12 000				
04 Majandus	16 405	155 000	155 000	205 000	140 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	16 405				
<i>Olemasolevate teede taastusremont, olemasolevate teede ülepindamine</i>		100 000	100 000	150 000	100 000
<i>Arendusprojektid</i>		40 000	40 000	40 000	40 000
<i>Sireli made väljaost</i>		15 000	15 000	15 000	
05 Keskkonnakaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	19 800	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	19 800				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	193 349	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	193 349				
09 Haridus	228 330	235 000	235 000	210 000	580 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	34 451				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	193 879				
<i>PEEK projekti omaosalus</i>		75 000	75 000		
<i>Asutuste väikeinvesteeringud</i>		160 000	160 000	160 000	160 000
<i>Martna Põhikooli rekonstrueerimine</i>					420 000
10 Sotsiaalne kaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
KÕIK KOKKU	486 204	420 000	390 000	365 000	720 000

Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>Hajaasustus</i>	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	100 000	100 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>Investeeringud Palivere Turismi- ja Spordikeskuse hoone ehituseks</i>	100 000	100 000			
KÕIK KOKKU	150 000	150 000	50 000	50 000	50 000

Investeeringustegevuse all on arvestatud sisse 30 000 eurot autode väljaost, 2023-2025 aastal arvestatud 100 000 eurot olemasolevate teede taastamise remont (olemasolevate mustkatete ülepindamine), 2026. aastal teede investeeringute summa tõuseb 50 000 euro võrra, 40 000 eurot arendusprojektid, 2023-2026. aasta Risti Sireli maade väljaost 15 000 eurot, 160 000 eurot asutuste väikeinvesteeringud, 2024-2025. aastal PEEK projekti omaosalus kokku kahe aasta peale 150 000 eurot.

Suuremate investeeringute võime taastub 2027. aasta, juhul, kui suudame eelarvestrateegia piires majandada ja lähtume varasematest kokkulepetest investeeringute osas, mis on eelneva eelarvestrateegiaga paika pandud. Esimene suurem investeeringu objekt on Martna Põhikooli rekonstrueerimine. **Kui järgnevatel aastatel selgub, et eelarve on oodatust positiivsem ja võimalused paremad, siis nihkub Martna Põhikooli rekonstrueerimine varasemaks ja saab arvestada järgmiste eelnevalt kokkulepitud investeeringu objektidega.**

Lähtudes hetkel kehtivast eelarvestrateegiast 2023-2026 ja investeeringute kavast 2023-2026, jaotub investeeringute järjekord järgmiselt:

1. Martna Põhikool
2. Palivere Põhikool
3. Vana-Taebla ÜVK
4. Kullamaa KK võimla
5. Oru kooli rekonstrueerimine/moodulid
6. Risti Lasteaed

Eeldatav investeeringute võimekus saab olla üks objekt aastas ja lähtume antud investeeringute järjekorrast.

Lisa 2 Lääne-Nigula eelarvestrateegia 2024-2027

Lääne-Nigula vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 309 974	15 875 495	16 615 227	17 116 426	17 441 855	17 836 866
Maksutulud	7 342 060	7 849 101	8 644 049	9 126 534	9 545 623	9 922 444
sh tulumaks	6 812 520	7 317 401	8 122 349	8 552 834	8 971 923	9 348 744
sh maamaks	528 920	530 000	520 000	572 000	572 000	572 000
sh muud maksutulud	620	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 569 105	1 747 375	1 782 323	1 801 037	1 819 047	1 837 238
Saadavad toetused tegevuskuludeks	5 276 025	6 137 519	6 008 855	6 008 855	5 897 185	5 897 185
sh tasandusfond	1 099 444	1 271 000	1 676 355	1 676 355	1 564 685	1 564 685
sh toetusfond	3 664 491	4 575 000	4 132 500	4 132 500	4 132 500	4 132 500
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	512 090	291 519	200 000	200 000	200 000	200 000
Muud tegevustulud	122 784	141 500	180 000	180 000	180 000	180 000
Põhitegevuse kulud kokku	14 154 956	15 383 685	15 886 909	16 149 269	16 423 032	16 696 947
Antavad toetused tegevuskuludeks	797 207	828 305	1 042 305	1 053 249	1 063 782	1 074 420
Muud tegevuskulud	13 357 749	14 555 380	14 844 604	15 096 019	15 359 250	15 622 527
sh personalikulud	7 912 202	9 429 092	9 617 674	9 814 837	10 025 856	10 236 399
sh majandamiskulud	5 439 826	5 065 618	5 166 930	5 221 183	5 273 395	5 326 129
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>						
sh muud kulud	5 721	60 670	60 000	60 000	60 000	60 000
Põhitegevuse tulem	155 018	491 810	728 318	967 157	1 018 823	1 139 920
Investeeringustegevus kokku	-2 002 270	-931 712	-880 000	-705 000	-640 000	-945 000
Põhivara müük (+)	1 625	50 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Põhivara soetus (-)	-2 639 498	-486 204	-420 000	-390 000	-365 000	-720 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-1 584 070	0	-420 000	-390 000	-365 000	-720 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 055 428	49 800	0	0	0	0

Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-179 029	-150 000	-150 000	-50 000	-50 000	-50 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-160 000	-72 500	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				
Antavad laenud (-)	0	0				
Finantstulud (+)	188	15 000	20 000	15 000	5 000	5 000
Finantskulud (-)	-80 984	-337 808	-350 000	-300 000	-250 000	-200 000
Eelarve tulem	-1 847 252	-439 902	-151 682	262 157	378 823	194 920
Finantseerimistegevus	1 896 725	41 390	-174 779	-102 831	-115 241	-180 684
Kohustiste võtmine (+)	2 500 000	560 000	400 000	400 000	400 000	400 000
Kohustiste tasumine (-)	-603 275	-518 610	-574 779	-502 831	-515 241	-580 684
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-204 182	101 488	-326 462	159 327	263 582	14 236
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	-253 654	500 000	0	0	0	0
sh nõuete muutus (- suurenemine/ + vähenemine)						
sh kohustiste muutus (+ suurenemine/ - vähenemine)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	346 092	447 580	121 118	280 445	544 027	558 263
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	7 920 496	7 961 886	7 787 107	7 684 276	7 569 035	7 388 351
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent						
sh kohustised, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0				
Netovõlakoormus (eurodes)	7 574 404	7 514 306	7 665 988	7 403 831	7 025 008	6 830 088
Netovõlakoormus (%)	52,9%	47,3%	46,1%	43,2%	40,3%	38,3%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	11 447 979	12 700 396	13 292 182	12 837 319	12 209 299	11 593 963
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 873 575	5 186 090	5 626 193	5 433 488	5 184 291	4 763 875